

“ป่า” คือผืนดินที่
สร้างหมู่มิ นานาพรรณ
ที่ให้คุณค่า แก่ผู้คนได้
ทั้งพาท้าย เป็นแหล่ง
อาหาร ทาเครื่องใช้มา
อำนวยความสะดวก ให้
แก่ชีวิต เป็นแหล่งยา

✓ บะเปิด ชื่อไม้ป่าล้านนา พะหนุกการนำมาทำอาหารว่าง

สมุนไพรที่สืบอายุคนให้อยาวนาน ป่ายังเป็นแหล่งพักก่อน ให้นักได้เข้าหา
ความสุขคลายความทุกข์ และเป็นแหล่งที่เก็บหาอาหารว่าง จากต้น “บ่อเปิด”
ผู้คนที่อยู่ในเมืองส่วนมากคงไม่รู้จักต้น “บะเปิด” เพราะไม้ชนิดนี้หา
กินได้ยาก แม้จะเป็นป่าเขาแต่ก็มีต้นบะเปิดขึ้นเป็นส่วนน้อยเพราะป่าบางแห่ง
ไม่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่ของต้นบะเปิด แต่อย่างไรก็ตาม

หน่วยบะเปิดผลไม้ป่าที่มีคุณค่าหาได้ยาก.

หากเดินป่าแล้วพบต้นบะ เปิดก็ถือว่าโชคดี เพราะจะได้กินผลต้นบะเปิดให้
อร่อยลิ้น สมใจอยากที่ได้กินของหายากจากป่า

พ่อถ้วนเดินทางนำพวกเราเดินลัดเลาะลงจากถ้ำผาฮุบในป่าคอย
พระฤๅษี ในเวลาที่แดดส่องแสงจ้าแต่กลับมีลมพัดเย็นจากลำห้วยเขยคิว
พวกเราให้ชื่นใจ ขณะที่เดินผ่านไม้พุ่มเล็กๆข้างทาง พ่อถ้วนเด็ดผลไม้ขนาด
หัวแม่มือขึ้นมาแล้วยื่นให้พวกเราดู พร้อมกับบอกวา “หน่วยบะเปิด”

หน่วยบะเปิดดูๆ ก็แปลกที่ธรรมชาติชอบสร้างอะไรๆ มาให้ผู้คนได้
ใช้เรียกตามลักษณะที่มันควรจะเป็น อย่างหน่วยบะเปิดคนเรียกตามหัวเปิด
ทั่วไป เพราะมันมีปากมีหัวเหมือนเปิดนั่นเอง

ต้นหน่วยบะเปิดเป็นไม้พุ่มเล็ก สูงราวศอกกว่าๆ มีรากเหง้าฝังใน
ดินแล้วแตกลำต้นโผล่ขึ้นมาช่อกันให้เกิดทรงพุ่มเกิดใบเขียวค่อนข้างเรียวยาว
สอออกด้านปลายคิวใบเขียวเป็นมัน เนื้อใบค่อนข้างแข็ง ผลัดใบปีละครั้ง
โดยเปลี่ยนกันร่วงทีละใบไม่พร้อมกันร่วงละทิ้งให้ต้นร้างเฉียบเหงามเหมือน
ไม้บางต้น

การออกผลแรกจะมีรูปลักษณ์เป็นเม็ดเล็กๆแล้วเจริญขึ้นสร้างเปลือก
นอกค่อนข้างแข็ง จนย่างเข้าสู่หนึ่งหรือสองเดือนเปลือกสีเขียวจะเปลี่ยนเป็น
สีเหลืองแล้วเปลี่ยนเป็นสีแดงอ่อนๆ ส่วนเม็ดค้ำในเปลือกเกิดเป็นผลสีดำ
แต่เนื้อในผลมีสีขาวนวลออกเหลือง

พ่อถ้วนให้ความรู้กับพวกเราว่า “หน่วยบะเปิดเป็นอาหารว่างกินเล่นๆ
ทำให้เป็นอาหารเสริมก็ได้ แต่ถ้าเดินป่าอาจนำมาเป็นอาหารหลักเป็นของกิน
กับข้าวก็ได้โดยการนำหน่วยบะเปิดมาแกะเปลือกที่แข็งออกนำมาเม็ดในมารวมกัน
ไว้แล้วใส่ในห่อใบไม้ไปหมกในถ่านแล้วปล่อยให้มันเย็นจึงนำมาเป็นอาหาร”

หน่วยบะเปิด มีรสมันนิดๆ แต่ต้องกินขณะที่ต้มแล้ว หรือหมกไฟ
ทำให้สุก พ่ออู้อย่างเล่าข้อประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับหน่วยบะเปิดเพิ่มเติมว่า
“เมื่อตะกอนที่เป็นเด็กได้น้าว คว้ามาเลี้ยงตามแนวป่า จะพกห่อข้าวมาด้วย
หน้าที่มีหน่วยบะเปิดออกตามป่าจะหาหน่วยบะเปิดมาหมกไฟกินกับข้าวเหนียว
และเกลือทำให้ไม่ต้องเปลืองเงินซื้อกับข้าวก็ใช้พวกไม้ใบป่านี่แหละเป็นอาหาร
ในชีวิตประจำวัน น่าเสียดายที่ป่าถูกทำลายไปมาก ต้นหน่วยบะเปิดก็ถูกทำลาย
ไปด้วย หากไม่มีการรักษาต่อไปต้นหน่วยบะเปิดคงสูญพันธุ์อีกไม่นานนี้แน่”

ปาย่อมให้คุณค่าแก่ทุกชีวิต หากแต่ละชีวิตให้ความสำคัญและมีน้ำใจ
ค่อผืนป่า ดังเช่นหน่วยหน่วยบะเปิดป่า ให้คุณค่าแก่ชีวิตผู้คนมาช้านาน....

สัมภาษณ์พ่อ

อุ๊ยอายุ 67 ปี จำนวน

1 คน

ภาพหน่วยบะ

เปิด บนคอยพระฤๅษี

ตำบลออนใต้ อ.

สันกำแพง เชียงใหม่.

นิคม พรหมมาเพ็ญ